

daltonhandboek

2009-2010



Inhoud

Inleiding	3
Voor wie is dit document geschreven	3
Kenmerken van onze school in trefwoorden	4
De leerkracht	5
Dagkleuren	5
Dagritmepakket/ daltonbord	6
Symbolen	7
De taak	9
Tijd	9
Van dagtaak naar weektaak	10
De vakken in de taak	11
Omvang en inhoud van de taak: maatwerk	11
Samenwerken in de taak	12
Planning en notatie	12
Evaluatie en beoordeling	12
Taakbrief	12
Takenbord kleuters	13
De taken	14
(Zelf-)correctie	14
Keuzetaak	15
Samenwerken	15
Maatjeswerk	16
Daltonregels	16
Coöperatief leren	16
Samen werken	16
Daltonkringgesprek	17
Klasinrichting/klusjesbord	18
Werkplekken	19
Wie zijn wij ?	20

Inleiding

Berucht zijn ze, de mappen met "belangrijke zaken" die in de scholen staan te verstoffen in kasten en op boekenplanken.

Toch durven wij het aan om een daltonhandboek samen te stellen.

Niet omdat de Rijksoverheid, het schoolbestuur of een andere instantie dat van ons vraagt, maar omdat we dat zelf willen.

In dit daltonhandboek staat beschreven hoe het onderwijsteam van de openbare daltonschool Engelenberg het daltononderwijs gestalte geeft. Niet omdat het moet, maar omdat het team daar trots op is en om te bewaken dat gemaakte afspraken levend blijven binnen de school.

Het gaat er niet om of alles uiteindelijk mooi is opgeschreven, maar het gaat erom hoe er dagelijks met de kinderen op school wordt gewerkt.

Dit handboek zal zich blijven ontwikkelen, want de praktijk is soms weerbarstig en het onderwijs ontwikkelt zich, waardoor je je werkwijze moet aanpassen.

Wij hopen dat dit document ieder jaar verandert en dat het daardoor steeds interessant blijft voor de mensen die ermee moeten werken.

Namens het team van de ods Engelenberg,
Hans Vermolen, daltoncoördinator

Voor wie is dit document geschreven

Misschien is het goed om eerst te vertellen hoe dit plan tot stand is gekomen.

In 1999 is er gestart met het werken volgens de daltonideologie.

In januari 2005 is de school officieel daltonschool geworden.

Het team onderkent dat deze daltonideologie belangrijk is voor het functioneren van kinderen en volwassenen in de samenleving.

Een team van enthousiaste leerkrachten werkt in de school. De school kent echter ook een regelmatige verandering van de teamsamenstelling. Het is dus belangrijk dat alle nieuwe mensen worden opgevangen en ingewerkt door het zittende personeel. Dit gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de directeur, die die taken heeft gedelegeerd aan de leerkrachtbegeleider en de daltoncoördinator.

De behoefte wordt gevoeld om afgesproken zaken op papier te zetten. Op deze wijze is het goed over te dragen aan nieuwe collega's en is het een instrument dat kan dienen om de cultuur van de school te bewaken.

Dit daltonhandboek is geschreven voor:

- ✓ de leerkrachten en het overige personeel van de school en
- ✓ stagiaires die bij ons stage lopen

Verder is dit document waarschijnlijk interessant voor instanties die zich op de hoogte willen stellen van de werkwijze van de school. Te denken valt aan:

- ✓ de onderwijsinspectie,
- ✓ visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging,
- ✓ het schoolbestuur
- ✓ de algemeen directeur en
- ✓ eventueel andere daltonbasisscholen.



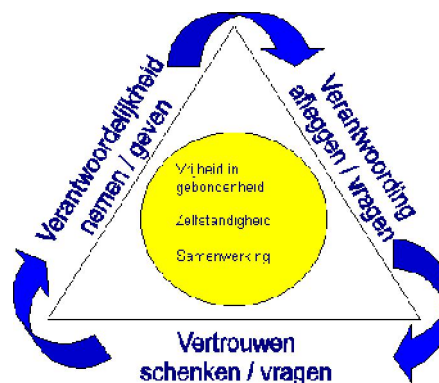
Kenmerken van onze school in trefwoorden

De goede daltonschool die wij willen zijn, kenmerkt zich vooral door:

1. een goed pedagogisch klimaat
2. een rode draad, qua werkwijze, door de hele school
3. taken
4. de rol van het keuzewerk
5. uitgestelde aandacht
6. op een goede manier samenwerken (zowel in de taak als daarbuiten)
7. coöperatief leren
8. een differentiatiemodel (leerwegen)
9. respect voor de omgeving (huishoudelijk takenbord)
10. het gebruik van dagkleuren
11. een samenwerkend team (leren van elkaar, opvattingen delen, intervisie)
12. ook eisen stellen / ter verantwoording roepen

Uitgaande van het kind kwam Helen Parkhurst tot de volgende drie basisprincipes:

- a. vrijheid in gebondenheid
- b. zelfstandigheid
- c. samenwerking



De hier genoemde onderwerpen zijn voor een deel uitgewerkt en beschreven in dit daltonhandboek. Enige andere zijn in ontwikkeling.

Ook wat hier is vastgelegd, zal regelmatig onderwerp van bespreking zijn en blijven. En zo hoort het ook. Onderwijs en dus ook onze school is nooit af.

De leerkracht

Het daltononderwijs van een school laat zich maar voor een deel vastleggen in afspraken. Het belangrijkste is en blijft altijd de persoon van de leerkracht. Deze heeft "dalton tussen de oren zitten". Dat is een bepaalde houding ten opzichte van kinderen en ten opzichte van het onderwijs. Een houding die zich erdoor kenmerkt dat je bijvoorbeeld kinderen geen oplossingen voorkauwt, dat je ze stimuleert zelf na te denken over problemen, dat je oog hebt voor werkvormen die samenwerking bevorderen, dat je hier en daar een stapje terug wilt doen om kinderen de gelegenheid te bieden om zelf verantwoordelijkheid te dragen en ga zo maar door. De persoon van de leerkracht is het hart van het (dalton)onderwijs.

Het team

Vanuit de daltonoptiek gezien, opereert een leerkracht per definitie niet solistisch. Hij / zij functioneert in een team. Binnen dit team inspireer je elkaar en ondersteun je elkaar. En in teambijeenkomsten wordt de ontwikkeling van de school vorm gegeven.

Taakdifferentiatie

Er wordt binnen de school gewerkt met een daltoncoördinator en een leerkrachtbegeleider om de dagelijkse daltonkwaliteit te stimuleren en te onderhouden.

Dagkleuren

Iedere dag van de week wordt in de hele school aangegeven met een vaste kleur. Deze kleuren structureren de week voor de kinderen, wat hen helpt om een planning te kunnen maken. De kleuren hangen in iedere groep op het daltonbord. Bij groep 1 en 2 is middels één of twee stipjes voor de kinderen te zien of het een korte of lange dag is. Daarnaast worden de dagkleuren gebruikt bij de administratie van verschillende zaken.

Kleutergroepen

In de ochtendkring wordt besproken welke dag het is en wordt het bordje van de betreffende dag aangewezen door Pom Pom. Op het takenbord van de kleutergroepen geeft een kind met een gekleurde magneet aan op welke dag hij/zij de taak gemaakt heeft.

Groepen 3 t/m 8

Op het takenblad geven de kinderen met de dagkleur aan dat ze een bepaalde opdracht af hebben gekregen.

De dagkleuren zijn:

maandag	geel
dinsdag	rood
woensdag	groen
donderdag	blauw
vrijdag	oranje

De **dagkleuren** zorgen door de hele school heen voor een ordening van de week. Daarnaast hanteren we in verschillende groepen aanvullende materialen om de kinderen steun te bieden bij het ordenen van tijd en hun bezigheden.

Dagritmepakket/ daltonbord

Kleuters: dagritmepakket

Een hulpmiddel om de dag voor de kinderen te ordenen is het dagritmepakket.



Dit pakket bestaat uit een aantal kaarten met afbeeldingen die de verschillende activiteiten voorstellen die voor het bewuste dagdeel gepland staan.

Deze activiteiten worden aan het begin van het dagdeel op volgorde neergezet.

Het gebruik van het dagritmepakket brengt ordening en geeft de kleuters rust.

Daltonbord

Kleuterbord daltonbord



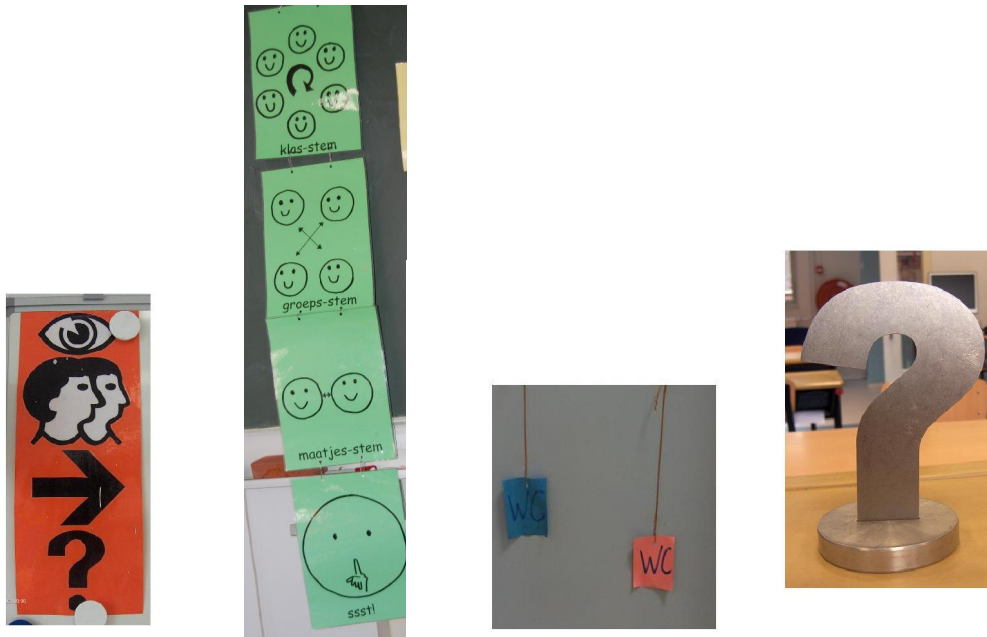
Het **keuzebord** bij de kleuters.

Kinderen kunnen zelf aan de symbolen op het keuzebord zien welke hoeken / activiteiten er nog vrij zijn en maken vervolgens hun keuze. Met hun foto geven ze op dit bord aan wat ze hebben gekozen.

<i>daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	De kinderen voelen zich medeverantwoordelijk voor het verloop van de dag. Het stimuleert het taakbesef.
<i>zelfstandigheid</i>	Het dagritmepakket en de daltonborden zijn een voorstadium van het leren plannen.
<i>samenwerking</i>	Ook bij het samen plannen van samenwerkingsopdrachten is het daltonbord een welkom hulpmiddel.

Symbolen

Op verschillende plaatsen in de school worden symbolen gebruikt.



Bijvoorbeeld:

✓ **Oranje kaart**

Het oog : eerst zelf nog een keer goed kijken en lezen

Maatje : overleggen met je maatje (groepje)

Pijl : doorgaan met ander werk

Vraagteken : vraagteken neerzetten en ondertussen doorgaan met ander werk

✓ **Vraagteken**

Ieder kind heeft een vraagteken, dat het opzet als het een vraag heeft. De leerkracht neemt het initiatief om de kinderen te helpen.

✓ **Stemkalender**

✓ **Wc-symbolen in de groep.**

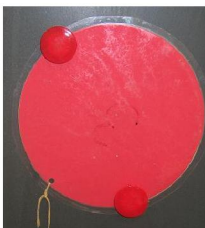
Uit het oogpunt van zelfstandigheid, wordt de gang naar de WC geregeld middels symbolen, die per groep kunnen verschillen, maar aan de hand waarvan het kind steeds zelf kan zien of het naar de WC mag.

✓ Ddu



Uitgestelde-aandacht-teken/ Stoplicht

Aan het stoplicht dat voor het bord hangt kan het kind zien of het met zijn vraag bij de leerkracht terecht kan of dat het een andere oplossing moet zoeken.



Bij de kleuters wordt Pom Pom op een stoel gezet als aanduiding dat er sprake is van uitgestelde aandacht.



- ✓ **Hand omhoog** als de leerkracht aandacht wil.
 Als de leerkracht de aandacht wil van de groep steekt hij/zij de hand omhoog. De leerlingen volgen. Hiermee maak je zichtbaar dat er aandacht wordt gevraagd. Er vindt bij dit gebaar geen verbale ondersteuning plaats in groep 3 t/m 8. Bij de kleuters echter wel, omdat niet alle kinderen tijdens het werk zicht hebben op de leerkracht.

Daltonaspecten	
vrijheid / verantwoordelijkheid	Symbolen verschaffen duidelijkheid, zodat het kind verantwoordelijkheid kan nemen voor de eigen keuzes. Daarnaast geven ze ook de mate van vrijheid aan.
zelfstandigheid	Kijkend naar het symbool kan het kind zelfstandig beslissingen nemen, zonder dat iets aan de leerkracht hoeft te worden gevraagd.
samenwerking	Door de symbolen te respecteren, houdt het kind rekening met anderen.

De diverse symbolen hebben een vaste plek in de klassen.



De taak

Misschien is de taak wel het bekendste element van het daltononderwijs.

Er is in de school een opbouw in het omgaan met de taak.

Die opbouw betreft onder andere

- de tijd die aan de taak besteed wordt en de periode die hij beslaat
- de omvang van de taak
- de onderdelen van de taak.

Tijd

De genoemde tijden zijn richtlijnen / gemiddelden. Afhankelijk van de dag en de andere activiteiten in de groep kan dit anders zijn.

Daar komt bij dat de ene groep op dit gebied meer aan kan dan de andere. Het is aan de leerkracht om te beoordelen of meer mogelijk is, of minder nodig is.

groep	per dag	per week
1	1.30 uur	7.30 uur
2	1.30 uur	7.30 uur
3	1.30 uur	7.30 uur
4	1.30 uur	7.30 uur
5	2.00 uur	10.00 uur
6	2.00 uur	10.00 uur
7	2.00 uur	10.00 uur
8	2.00 uur	10.00 uur

Van dagtaak naar weektaak

Taakperiode

Op onze school wordt de taak altijd aangeboden in **een dag-, meerdaags- of weekoverzicht**. Er is een opbouw, waarbij dit eerst wordt gehanteerd als een aantal dagtaken naast elkaar en later als een weektaak, waarbij kinderen ook verder mogen werken aan opdrachten die bij een andere dag staan.



In schema:

groep	Taakperiode	klaar met de (deel)taak, dan
1	Kinderen krijgen naarmate ze zich ontwikkelen 3 "taken", die in deze week moeten worden gedaan. De groepsleerkracht heeft aanvankelijk een grote rol bij het leren op zich nemen van deze taakjes. Hiervoor wordt het magnetische takenbord gebruikt.	Na de administratie op het takenbord kiest het kind een andere activiteit.
2	Kinderen krijgen 4 "taken", die in deze week moeten worden gedaan. De rol van de leerkracht wordt steeds kleiner. Kinderen nemen zelf meer verantwoordelijkheid. Hiervoor wordt het magnetische takenbord gebruikt.	Na de administratie op het takenbord kiest het kind een andere activiteit.
3	De opdrachten staan voor de hele week op het daltonbord genoteerd. Na kern 6 (januari) wordt er gestart met de eendaagse taakbrief	Als het kind de taak van de dag af heeft, kiest het uit de andere taken en/of keuzetaken.
4	Tot de kerst is er de eendaagse taakbrief en daarna staan de opdrachten op de twee- en driedaagse taakbrief voor de hele week genoteerd. Per twee en drie dagen wordt er een planning gemaakt.	Als het kind de taak van de dagen af heeft, kiest het kind stof uit de andere taken en/of keuzetaken.

5	De opdrachten staan op de twee- en driedaagse taakbrief voor de hele week genoteerd. Per twee en drie dagen wordt er een planning gemaakt. Na de voorjaarsvakantie wordt er gewerkt met een weektaak. De kinderen mogen zelf de volgorde van de opdrachten in de week bepalen. De kinderen plannen zowel de maatjestaken als de individueel te maken taken.	De volgorde waarin de opdrachten worden gemaakt is vrij. De kinderen kiezen ook stof uit de andere taken en/of keuzetaken en verwerken dat ook op de taakbrief.
6	De opdrachten staan per week genoteerd. De kinderen mogen zelf de volgorde van de opdrachten in de week bepalen. De kinderen plannen zowel de maatjestaken al de individueel te maken taken.	De volgorde waarin de opdrachten worden gemaakt is vrij. De kinderen kiezen ook stof uit de andere taken en/of keuzetaken en verwerken dat ook op de taakbrief.
7	De opdrachten staan per week genoteerd. De kinderen mogen zelf de volgorde van de opdrachten in de week bepalen. De kinderen plannen zelf zowel de maatjestaken als de individueel te maken taken.	De volgorde waarin de opdrachten worden gemaakt is vrij. De kinderen kiezen ook stof uit de andere taken en/of keuzetaken en verwerken dat ook op de taakbrief.
8	De opdrachten staan per week genoteerd. De kinderen mogen zelf de volgorde van de opdrachten in de week bepalen. De kinderen plannen zelf zowel de maatjestaken als de individueel te maken taken.	De volgorde waarin de opdrachten worden gemaakt is vrij. De kinderen kiezen ook stof uit de andere taken en/of keuzetaken en verwerken dat ook op de taakbrief.

De taak loopt voor de groepen 5 t/m 8 meestal van maandag t/m vrijdag.

Omdat de kinderen van de groepen 1 t/m 4 de volgorde van de dagen in de week nog moeten ervaren, loopt de taak in die groepen van maandag t/m vrijdag.

De vakken in de taak

Eigenlijk zijn alle vakken, misschien met uitzondering van bewegingsonderwijs en bij groep 3 ook bij verkeer, geschikt om op te nemen in de taak. Uiteraard is niet elke opdracht bruikbaar. Verder is de invulling van de taak ter beoordeling van de groepsleerkracht.

Het kind moet, naast de basisstof, ook andere taken en/of keuzetaken in de weektaak inplannen.

Omvang en inhoud van de taak: maatwerk

Hoewel de taak in eerste instantie lijkt op een serie opdrachten die voor alle kinderen van de groep hetzelfde is, is het toch zeker de bedoeling dat er maatwerk wordt geleverd. Wij maken op school gebruik van drie leerwegen (1.zorg, 2.basis en 3.plus).

Voor het ene kind kan de leerkracht besluiten de taak te verlichten (zorgweg) en voor het andere kind kan hij besluiten om de te gemakkelijke onderdelen te vervangen door moeilijkere (plusweg).

Voorals de niveaus steeds verder uiteen gaan lopen, zal er steeds meer gebruik worden gemaakt van deze mogelijkheid.

In het omgaan met tempo- en niveauverschillen binnen de taak schuilt het vakmanschap van de leerkracht.

Samenwerken in de taak

Omdat samenwerken een belangrijk aspect van het daltononderwijs is, wordt er in vele situaties samengewerkt. Daarom staan er ook in de taak opdrachten waarbij samenwerken noodzakelijk is.

Kleuters: Via het takenbord doen de kinderen regelmatig samenwerkingsopdrachten.

Groep 3: Regelmatig staat er een samenwerkingsopdracht in de taak.

Groep 4 t/m 8: In de weektaak worden samenwerkingsopdrachten aangegeven met een symbool. Deze samenwerkingsopdrachten zijn gevarieerd over de verschillende vakgebieden.

Planning en notatie

Naarmate het kind meer vrijheid krijgt bij het plannen van zijn werkzaamheden, heeft hij/zij ook meer handvatten nodig om dit te kunnen doen. Ook moet voor leerkracht en kind zichtbaar zijn hoe ver hij gevorderd is.

Hiervoor worden de "hulpmiddelen" gebruikt.

1. In de groepen 3 t/m 8 staat de actuele planning van de dag op het bord.
2. Vanaf groep 5 moeten de kinderen hun weektaak plannen. Ze moeten vooraf bepalen wanneer ze de maatjeswerkopdrachten willen doen en ze moeten rekening houden met de gegevens op de taakbrief. Ze geven hun planning aan in de dagkleuren, in de zogenaamde **planningshokjes** op de taakbrief.
3. Als een opdracht klaar is, dan wordt dit in de dagkleur afgetekend in een daarvoor bestemd **aftekenhokje**.
Bij de kleuters op het takenbord met een gekleurde magneet, en vanaf groep 3 door het kleuren van het betreffende vakje op het taakblad.
Het kind kan zo de vorderingen in één oogopslag zien.
4. Op het taakblad noteren de kinderen ook, welke activiteiten ze naast de basisstof hebben gedaan, bijv. keuzetaken.

Evaluatie en beoordeling

Evaluatie

Ten behoeve van de evaluatie vult het kind het reflectieblad met betrekking tot de weektaak in.

De leerkracht bespreekt het proces van het taakwerk regelmatig met de kinderen.

De leerkracht kan dit zowel groepsgewijs als individueel doen.

Het zal dan gaan over thema's als planning, samenwerken, netheid, inzet, zelfstandig problemen oplossen, rekening houden met elkaar.

Lay-out taakbrief

De onderdelen die op de taakbladen van de verschillende groepen moeten voorkomen en de opbouw daarin door de hele school heen, staan hierboven beschreven.

Daarnaast staat er altijd op:

- de naam van het kind,
- de datum en het weeknummer
- het maatje van die week

We vinden het belangrijk dat we kinderen ook op dit punt voldoende structuur en herkenbaarheid bieden. We streven daarom naar eenheid in de taakbrieven. De leerkrachten dienen bij de vormgeving hier rekening mee te houden.

Zie bijlage 1 voor een taakbrief voorbeeld

De daltonaspecten binnen het taakwerken zijn legio. We noemen:

<i>Daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Vrijheid in de eigen planning en de uitvoering daarvan. Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen gemaakte keuzes. Vrijheid om wel of niet de instructie te volgen en de verantwoordelijkheid daarvoor dragen.
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig administreren. Kritisch het eigen werk evalueren.
<i>samenwerking</i>	Opdrachten in tweetallen of grotere groepen uitvoeren. Onderlinge hulp.

Takenbord kleuters

In de kleutergroepen (groep 1 en 2) kennen we het takenbord, hierop worden twee soorten werkjes aangegeven :

1. Keuzetaken
2. Verplichte taken



Bij de keuzetaken staat aangegeven aan welke activiteiten en in welke hoeken de kinderen mogen werken.

Het takenbord heeft de vorm van een tabel met van links naar rechts het dagritme bovenaan, onderaan de kinderen met hun foto en van beneden naar boven de nummers van de taken.

De kinderen kunnen op het andere bord zien hoeveel kinderen er in de verschillende hoeken mogen werken en "plakken" hun foto op het bord bij hun keuze.

Organisatie

Vanuit de kring mogen de kinderen kiezen.

Zij hebben een magneetje waar hun eigen foto op staat. Deze mogen ze op het bord hangen.

Als het kind voor een taakje kiest en deze af krijgt, mag het zijn / haar foto vervangen door een magneet in de dagkleur.

Is het taakje klaar, dan kiest het kind een andere werkje.

Aan het eind van de week evalueert de leerkracht met de kinderen de gemaakte keuzes.

De taken

De soorten taken zijn heel divers. Bijvoorbeeld werken met ontwikkelingsmateriaal, creatieve opdrachten, of werken in een bepaalde hoek.

<i>Daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Door het gebruik van het takenbord wordt het taakbesef van de kleuter geoefend. (Dit gebeurt in de kleutergroepen uiteraard ook op zeer veel andere manieren.) Het kind is er verantwoordelijk voor dat het zijn opdrachten af krijgt. Daarbij heeft het de vrijheid om een opdracht vandaag of op een andere dag te doen.
<i>zelfstandigheid</i>	De keuze wordt in principe zelfstandig gemaakt, al zal het duidelijk zijn dat de leerkracht hierbij vaak nog een handje zal helpen. Het zelfstandig "administreren" d.m.v. de kaartjes en de magneten is voor sommige kleuters best nog wel moeilijk, maar vormt een goede voorbereiding op het werken met de taakbrief vanaf groep 3. Het zelfstandig pakken, schoonmaken en opruimen van materialen is een belangrijk element van het werken in de kleutergroepen.
<i>samenwerking</i>	De leerkracht zal bewust zoeken naar samenwerkingsopdrachten. Daarnaast wordt er ook veel aandacht besteed aan het elkaar helpen en het delen van het materiaal.

(Zelf-)correctie

Kind of leerkracht

Wij hechten grote waarde aan het zelf corrigeren door de kinderen. Dit geldt zowel voor de opdrachten die binnen de taak worden gedaan als voor opdrachten daarbuiten.

Zelfcorrectie heeft een aantal voordelen:

1. Het kind krijgt meteen feedback op zijn werk. Hij hoeft niet te wachten tot hij het werk pas later terugkrijgt van de leerkracht.
2. Het heeft een duidelijk leereffect, omdat het kind, als het een fout ontdekt, zich meteen zal afvragen hoe deze fout kon ontstaan.
3. Het geeft de kinderen hierdoor een beter inzicht in wat ze kunnen en bij welke zaken ze hulp moeten vragen van de leerkracht.

In de kleutergroepen is materiaal voorhanden dat zelfcorrigerend is. Aangezien dit niet voor alle opdrachten geldt, wordt bij sommige opdrachtjes de bril van de juf gehanteerd. Deze bril zetten de kinderen op en kijken met de ogen van de juf naar het resultaat van hun werk.

In de loop van groep 3 mogen de kinderen bepaalde opdrachten al zelf corrigeren. Naarmate de kinderen ouder worden, is er steeds meer mogelijk ten aanzien van het zelf corrigeren.

In de hogere groepen wordt dit geleidelijk uitgebreid. Het streven is om de kinderen, zo veel als mogelijk is en zo veel als zij aankunnen, zelf te laten corrigeren. Het is ter beoordeling van de groepsleerkracht welk werk geschikt is om door de kinderen te laten corrigeren.

Hierbij gelden de volgende afspraken:

1. Toetsen worden door de leerkracht nagekeken.
2. Regelmatig corrigeert de leerkracht het werk van alle kinderen om goed de vorderingen te kunnen bepalen.
3. De leerkracht neemt steekproeven om te kijken of het corrigeren goed is gebeurd.
4. Ook hier kan "op maat" worden gewerkt. Het ene kind geeft er blijk van al heel zelfstandig en goed te kunnen nakijken, terwijl de ander onzorgvuldig is of liever de antwoorden overschrijft. Dit laatste kind kan minder vrijheid aan en moet meer worden ondersteund en gecontroleerd.
5. Ook andere correctievormen kunnen worden gebruikt, zoals nakijken in tweetallen, leerkracht en kind kijken ieder de helft na, klassikale correctie e.d.

"Corrigeren moet je leren"

Zelf nakijken vraagt een bepaalde houding van de kinderen.

De kinderen moeten zich realiseren dat je je werk nakijkt om er iets van te leren en niet om zoveel mogelijk "krulletjes" in je schrift te hebben.

Als leerkrachten moeten we ons realiseren dat we dit de kinderen moeten leren.

<i>Daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen manier van corrigeren. Hulp / uitleg vragen als je merkt dat er veel fouten zijn gemaakt.
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig nakijken.
<i>samenwerking</i>	In de varianten waarbij je elkaar of samen corrigeert.

Keuzetaak

Vrijheid betekent niet alleen dat het kind de volgorde binnen de taak mag bepalen, maar ook dat het voor een deel zelf de inhoud van zijn / haar kan leren kiezen.

Keuzetaak is:

- een niet-vrijblijvende, educatieve activiteit;
- een *vast* onderdeel van de weektaak;
- een activiteit die de kinderen zelf mogen kiezen, afhankelijk van hun belangstelling,
- in de kleutergroepen staat keuzetaak op het takenbord;
- keuzetaak is bij voorkeur zelfcorrigerend, al zal de leerkracht ook hierbij volgen wat de leerlingen doen en welke kwaliteit ze leveren,
- ook binnen de keuzetaak zal ernaar gestreefd worden kinderen te laten samenwerken; samenwerkingsopdrachten worden met een symbool aangegeven.

De keuzetaak bestaat op dit moment uit:

- methode gerelateerde opdrachten
- het voorbereiden van presentaties
- het maken van werkstukken
- keuzekast met taken gerangschikt naar de acht intelligenties
- voorstellen uit de leerlingen zelf

Samenwerken

Wij vinden het van grote pedagogische waarde dat kinderen sociale vaardigheden opdoen.

Het samenwerken is daarom van grote betekenis.

Samenwerken vindt op vele manieren plaats. We noemen:

In de taak

Er worden bewust samenwerkingsopdrachten in de taak gezet.

In de instructielessen

Taal-, reken- en andere methodes doen vaak suggesties voor samenwerkingsopdrachten.

De leerkrachten zullen bewust samenwerkingsopdrachten opnemen in hun lesprogramma.

Binnen het bewegingsonderwijs

Werkvormen waarbij samenwerking nodig is. Veel sport- en spelvormen zijn hiervoor geschikt.

Binnen de creatieve vakken

Het maken van groepswerkstukken.



Maatjeswerk

In de groepen 1 en 2 vindt er wekelijks een maatjeswissel plaats.

In de groepen 3 t/m 8 is elk kind tweewekelijks gekoppeld aan een ander maatje waarmee hij/zij de samenwerkingsopdrachten maakt.

Daltonregels

Eens per twee weken komt er een nieuwe daltonregel in de klas te hangen. Alvorens die regel op te hangen wordt hij besproken met de kinderen. In groep 1 en 2 hangen dezelfde regels. De groepen 3 t/m 8 hebben meer regels en soms iets andere dan de kleuters.



Coöperatief leren

In alle groepen worden vormen van coöperatief leren uitgeprobeerd en ingeoeft.

Bij deze werkvormen zal de leerkracht regelmatig een korte nabespreking houden over het samenwerkingsproces.

De werkvormen die wij hanteren zijn : binnen- buitenkring
ddu (denken delen uitwisselen)

Samen werken

Er is een verschil tussen samenwerken (dit is samen aan een opdracht werken, zoals hierboven omschreven) en samen werken.

Met samen werken bedoelen we dat kinderen weliswaar individueel aan een opdracht werken, maar dat ze wel rekening met elkaar houden en elkaar helpen.

Rekening houden met elkaar houdt in, dat je elkaar niet stoort of afleidt tijdens het werk, maar ook, dat je je verantwoordelijk voelt voor het welzijn van je medeleerlingen en dat je je verantwoordelijk voelt voor de sfeer in de groep en de school als geheel.

Kinderen moeten het normaal vinden dat je elkaar helpt en het is ook normaal dat je hulp vraagt. We zijn ons ervan bewust dat niet alle kinderen dit uit zichzelf kunnen.

Tijdens het zelfstandig werken zal de leerkracht zich terughoudend opstellen t.o.v. de gebeurtenissen in de groep. Ook probleempjes in de sociale sfeer moeten de kinderen in eerste instantie proberen zelfstandig op te lossen.

<i>Daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Verantwoordelijkheid nemen voor de fysieke en sociale omgeving. De vrijheid om hulp te zoeken en te geven.
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig hulp zoeken en hulp verlenen.
<i>samenwerking</i>	Duidelijk.

Daltonkringgesprek

Groep 1:

Binnen- en buitenkring

Groep 2:

Binnen- en buitenkring uitbreiden met het stellen van vragen aan elkaar en na de kring vertellen enkele kinderen wat een ander gedaan heeft.

Groep 3:

De kinderen worden in groepjes verdeeld, met behulp van de gekleurde praatkaartjes (rood, groen, geel, blauw en oranje). De kinderen met een rood kaartje gaan bij elkaar zitten, groen gaat bij groen zitten, etc.

Elk groepje heeft 1 leider, dat is diegene die het praatkaartje 'begin' heeft.

Deze leider geeft tijdens het vertellen de beurt door en werkt met waarschuwingen.

2 waarschuwingen is uit het groepje.

Groep 4:

In groep 4 wordt deze kring uitgebreid met het stellen van vragen. Door middel van een vuist in de lucht kan een kind aangeven dat hij een vraag heeft over datgene wat verteld wordt.

De leerkracht moet hierbij wel behandelen wat vragen zijn en wat nuttige vragen zijn.

Groep 5/6:

In groep 5/6 wordt praatkaartje 'begin' vervangen door 'leider'. Deze leider geeft een samenvatting aan het eind van elk gesprek. De leerkracht moet hierbij natuurlijk behandelen wat een goede korte en bondige samenvatting is en hoe je die presenteert.

Groep 7/8:

De kinderen kennen de werkwijze van een kring houden met behulp van de praatkaartjes.

In groep 7 komt er de rol van **notulist** bij.

De praatkaartjes in groep 7/8 zijn wel wat uitgebreider. Zo is de leider nu de **voorzitter**. Hierbij is het aan de leerkracht om dit begrip toe te lichten.

De voorzitter heeft dezelfde functie als de leider en geeft net als in groep 5/6 dus ook een korte samenvatting aan het eind van elk gesprek. De notulist noteert kort en bondig wat er gezegd wordt tijdens het vertellen.

In groep 8 is er elke maand een klassenvergadering. Hierbij is dan ook een van de kinderen de voorzitter en een van de kinderen de notulist. Hierbij kan je nu de notulen laten uitwerken en deze bijvoorbeeld bewaren in een map.

Je kan de kinderen ook de punten laten aandragen voor de vergadering en eventueel een agenda laten maken.

Met het daltonkringgesprek oefenen we vaardigheden van het samenwerkend leren.

Basisvaardigheden: 3/8

Elkaars naam gebruiken, elkaar aankijken tijdens het praten, vriendelijk op elkaar reageren, een inbreng durven te hebben, zo duidelijk praten dat anderen je kunnen verstaan, luisteren naar elkaar, elkaar uit laten praten, de inbreng van een ander accepteren, rustig praten, om de beurt praten.

In de klas hangt een klusjesbord. Daarop staan enkele huishoudelijke taken, die door de kinderen uitgevoerd dienen te worden.



Werkplekken

De kinderen hebben een zekere vrijheid in het kiezen van een werkplek in de school. Doordat er met een taak wordt gewerkt, zijn kinderen gelijktijdig bezig met verschillende opdrachten op verschillende werkplekken. Op alle werkplekken in de gangen geldt als regel : tussen 09.00 en 10.00 uur is het muisstil en wordt er alleen gewerkt. Na 10.00 uur mogen de gangwerkplekken gebruikt worden om er samen te werken. Per klas zijn er twee stiltekaartjes en samenwerkingskaartjes.

In een daltonschool zal een kind (moeten) wennen aan een zeker "werkgeruis", maar het kan er ook voor kiezen een rustige werkplek op te zoeken.

Werkafspraken

De belangrijkste werkafspraken die overal in de school geldt, of je nu in het lokaal zit te werken of ergens anders, luidt:

"Je mag elkaar niet storen."

<i>Daltonaspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	De vrijheid om zelf de werkplek te bepalen. De verantwoordelijkheid om zijn werk te maken en dus om een gunstige werkplek te kiezen, ligt in principe bij het kind.
<i>zelfstandigheid</i>	Bij het maken van deze keuze moet het kind aanvankelijk met de leerkracht overleggen, maar uiteindelijk maakt het deze keuze zelfstandig.
<i>samenwerking</i>	In het "je mag elkaar niet storen" is één van de belangrijkste aspecten van het samenwerken samengevat.

Wie zijn wij ?



v.r.n.l.

Leerkrachtbegeleider : Saskia Houwing, zo'n dertig dagen per jaar ambuland
Daltoncoördinator : Hans Vermolen, één dag in de week tijd voor daltonzaken